

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาคำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคาม เขต 2 : กรณีศึกษาโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจาก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สรุปผลการศึกษาค้นคว้า ตามลำดับ ดังนี้

1. คำถามการวิจัย
2. วัตถุประสงค์การวิจัย
3. วิธีการดำเนินการวิจัย
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปผลการวิจัย
7. อภิปรายผล
8. ข้อเสนอแนะ

คำถามการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาใน โรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) มีการดำเนินการนิเทศภายใน อย่างไร
2. ผู้บริหารสถานศึกษาใน โรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) มีรูปแบบการดำเนินการนิเทศ ภายในอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามหาสารคามเขต 2 ใน โรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

2. เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 ในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจาก ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2551 จาก โรงเรียน 29 โรงเรียน เป็นจำนวน 29 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบสอบถามการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาโดยผู้วิจัยได้กำหนดตัวคำถามไว้ให้ ครอบคลุมการดำเนินการนิเทศภายในจำนวน 46 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้กรอบแนวคิดการดำเนินการนิเทศภายใน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนออื่น ๆ เกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ที่ผู้วิจัยได้กำหนดตัวคำถามไว้แล้ว ใช้สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา มี จำนวน 5 ข้อ

2.3 แบบตรวจเอกสาร การดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 เพื่อศึกษาโครงการที่โรงเรียนได้ดำเนินการจัดทำขึ้นรองรับการดำเนินการนิเทศภายในทั้ง 8 ด้าน ของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

3. วิธีการดำเนินการ

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน การดำเนินการนิเทศภายใน

1. ศึกษาเอกสาร โดยศึกษาจากรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี และรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาของโรงเรียนทั้ง 29 โรงเรียน โดยใช้แบบตรวจเอกสาร

2. ขอความร่วมมือผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ทั้ง 29 โรงเรียน จำนวน 29 คน ตอบแบบสอบถามการดำเนินการนิเทศภายใน

3. ขอสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ทั้ง 29 โรงเรียน จำนวน 29 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ใช้แนวคำถาม (Guideline) ที่ถามถึงสิ่งที่เด่น จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของโรงเรียน (SWOT) ที่ส่งผลต่อการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา พร้อมทั้งถามถึงวิธีการดำเนินการนิเทศภายในหรือรูปแบบการดำเนินการนิเทศภายใน

ระยะที่ 2 สังเคราะห์รูปแบบการดำเนินการนิเทศภายใน

1. สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร,แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา มาสรุปเป็น รูปแบบการดำเนินการนิเทศภายใน

2. จัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยเชิญผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 29 โรงเรียนและหน่วยงานอื่นเข้าร่วม นำรูปแบบการดำเนินการนิเทศภายใน เสนอต่อที่ประชุม ระดมความคิดเห็นปราชญ์กลุ่ม เพื่อหาข้อสรุปแล้วนำมากำหนดเป็น รูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 ในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) จากนั้นนำส่งรูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในให้ผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 29 โรงเรียน เพื่อให้การรับรอง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ที่เป็นประชากรในการศึกษา
2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พร้อมด้วยแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามส่งให้ผู้บริหารสถานศึกษา ที่เป็นประชากรในการศึกษา
3. ผู้วิจัยเดินทางเก็บแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามการดำเนินการนิเทศภายในคืนจากผู้บริหารสถานศึกษาที่ใช้เป็นประชากรในการศึกษาด้วยตนเอง เพื่อความครบถ้วนสมบูรณ์ พร้อมทั้งขอสำเนาเอกสารรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีและรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา มาศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษารายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีและรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ทั้ง 29 โรง โดยใช้แบบตรวจเอกสาร
2. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่ได้รับคืน
3. แบบสอบถามการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ตอนที่ 2 ตรวจสอบและให้คะแนนเป็นรายข้อตามเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 103)

ระดับการดำเนินการ		ระดับคะแนน
ระดับมากที่สุด	ให้	5 คะแนน
ระดับมาก	ให้	4 คะแนน
ระดับปานกลาง	ให้	3 คะแนน
ระดับน้อย	ให้	2 คะแนน
ระดับน้อยที่สุด	ให้	1 คะแนน

4. แปลความหมายของค่าเฉลี่ย ตามเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 :103)

ค่าเฉลี่ย	ระดับการดำเนินการ
4.51 – 5.00 แปลความว่า	มีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50 แปลความว่า	มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก
2.51 – 3.50 แปลความว่า	มีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง

- 1.51 – 2.50 แปลความว่า มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อย
 1.00 – 1.50 แปลความว่า มีการดำเนินการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5. วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

6. ข้อมูลจากแบบสอบถามการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ตอนที่ 3 นำมาวิเคราะห์เนื้อหา จัดหมวดหมู่ เรียงตามลำดับความถี่ แล้วเรียบเรียงนำเสนอเป็นความเรียง

7. นำผลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร,แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามการดำเนินการนิเทศภายในมาสังเคราะห์ เป็นรูปแบบการดำเนินการนิเทศภายใน

8. นำรูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในเสนอต่อที่ประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยเชิญผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 29 โรงเรียนและหน่วยงานอื่นเข้าร่วม ระดมความคิดอภิปรายกลุ่ม เพื่อหาข้อสรุปแล้วนำมากำหนดเป็น รูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 ในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

9. ส่งรูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในให้ผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 29 โรงเรียน เพื่อให้การรับรอง รูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 ในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

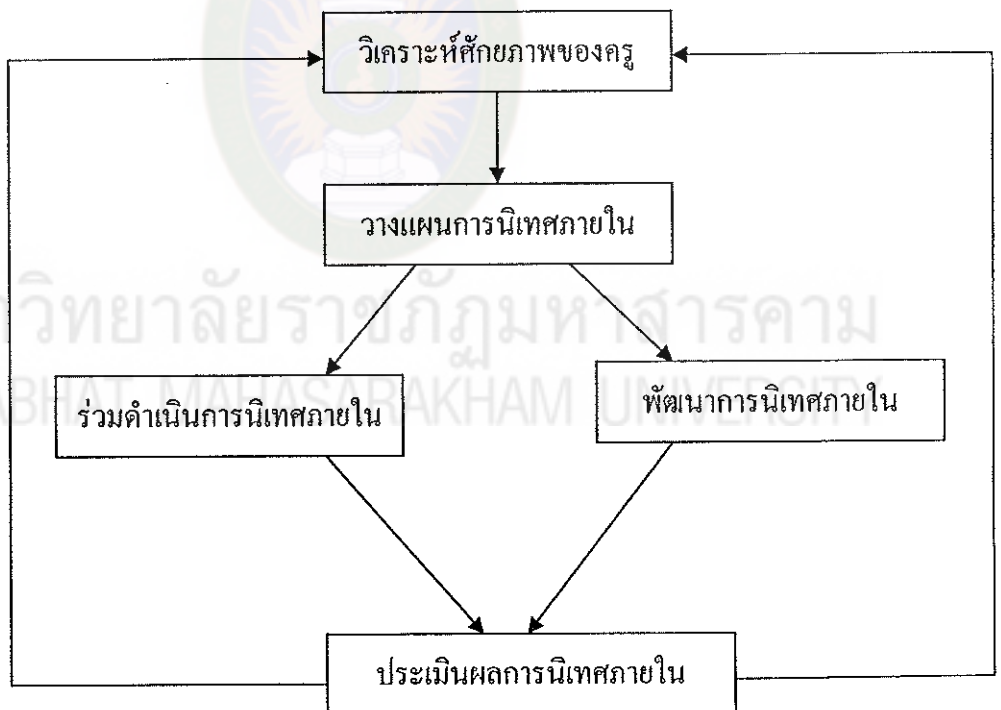
สรุปผลการวิจัย

1. การดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 ในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) มีผลสรุป ดังนี้

การดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมพบว่ามี การดำเนินการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.16$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma = 0.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 7 ด้าน ระดับมากที่สุด 1 ด้าน โดยเรียงลำดับดังนี้ การหาความต้องการจำเป็นของการดำเนินการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.16$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma = 0.73$) การวางแผนการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย

($\mu = 4.14$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma = 0.74$) การเตรียมการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.17$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma = 0.72$) การพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.19$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma = 0.72$) การร่วมดำเนินการนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.07$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma = 0.77$) การติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.99$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma = 0.72$) การรายงานการนิเทศ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 3.86$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma = 0.75$) และ การเผยแพร่ความสำเร็จของคณะครูอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยที่สุด ($\mu = 4.67$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($\sigma = 0.43$)

2. รูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ใน โรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) มีผลสรุป ดังแผนผัง

1. วิเคราะห์ศักยภาพของครู จากการศึกษาพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญต่อการเผยแพร่ความสำเร็จของคณะครู มากที่สุด รูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในที่เหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวิเคราะห์ศักยภาพของครูในโรงเรียนว่าศักยภาพเป็นอย่างไร ต้องหาจุดในการส่งเสริมหรือพัฒนาศักยภาพ เพื่อให้ครูมีสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน

เป็นไปตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานเพื่อให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิสัยทัศน์และเลื่อนวิสัยทัศน์ของ ก.ค.ศ. สมรรถนะหลักได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม สมรรถนะประจำสายงาน ได้แก่ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ การออกแบบการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน

2. วางแผนการนิเทศภายใน การวางแผนถือเป็นกระบวนการสำคัญในการที่จะดำเนินด้านต่างๆ เมื่อรู้ศักยภาพของครูในโรงเรียนแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางแผนที่ช่วยเหลือให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้ โดยการวางแผนนิเทศภายในนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องคำนึงถึงสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานของครูที่ท่านต้องมี ต้องพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการพัฒนาจะส่งผลต่อการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในมาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

3. ร่วมดำเนินการนิเทศภายใน การดำเนินการนิเทศจะประสบผลสำเร็จได้ทุกฝ่ายต้องให้การร่วมมือกันในการดำเนินการ พร้อมทั้งเป็นผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ โดยกำหนดจุดหมายที่เป็นหนึ่งเดียวร่วมกันคือ พัฒนาคุณภาพของนักเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้าง โอกาส หาโอกาสให้ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมมือกันในการที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น

4. พัฒนาการนิเทศภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องหาวิธีการและเทคนิค การดำเนินการนิเทศภายในที่หลากหลาย เพื่อนำมาช่วยเหลือครูที่มีพื้นฐานของบุคคลที่แตกต่างกัน ศักยภาพแตกต่างกัน ความต้องการความช่วยเหลือแตกต่างกัน โดยผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและสร้างเครือข่ายในการเรียนรู้ในการพัฒนา หาเครือข่ายที่จะมาช่วยเหลือให้ครูมีทักษะและความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น โดยใช้กระบวนการการจัดการจัดการความรู้

5. ประเมินผลการนิเทศภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถประเมินผลการนิเทศภายในว่าประสบผลสำเร็จได้ โดยดูจากผลการทดสอบระดับชาติ NT ผลการสอบ O-NET ผลการทดสอบการอ่านออกเขียนได้ การผ่านช่วงชั้นของนักเรียน และการประเมินระดับสถานศึกษา ซึ่งการทดสอบเหล่านี้จะเป็นตัวชี้วัดว่า ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเพียงใด และส่งผลต่อการนิเทศภายในว่าสามารถดำเนินการได้สนองตอบต่อความต้องการความ

ช่วยเหลือของครู ต่อปัญหาของโรงเรียนและผลการทดสอบเหล่านี้จะส่งผลต่อการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ใน มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นตามหลักสูตรอีกด้วย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย การดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 กรณีศึกษา โรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) มีประเด็นที่ควรอภิปรายดังนี้

1. การดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

การดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมพบว่าการดำเนินการอยู่ในระดับมาก มีการหาความต้องการจำเป็นของการดำเนินการนิเทศภายใน การวางแผนการนิเทศภายใน การเตรียมการนิเทศภายใน การพัฒนาการดำเนินการนิเทศภายใน การร่วมดำเนินการนิเทศภายใน การติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข การรายงานการนิเทศ และการเผยแพร่ความสำเร็จของคณะครู โดยผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ความสำเร็จของคณะครู มากที่สุด ส่วนในด้านอื่นการดำเนินการทั้งหมดเป็นวิธีการ กระบวนการ โครงการหรือกิจกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดขึ้น มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะและเจตคติของครู ให้มีความรู้ความสามารถและประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน โดยครูร่วมปรึกษาหารือกันในการวางแผนและปรับปรุงการทำงานทำงานกันเป็นทีม มีความกระตือรือร้นในการทำงาน สนทนาพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเพื่อหาแนวทางพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน มีครูเชี่ยวชาญเป็นวิทยากรเพื่อพัฒนาบุคลากรและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน และ ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา สนับสนุนและมีบทบาทในการกำหนดทิศทางและพัฒนาสถานศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้การสนับสนุนและมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ชุมชนมีเอกลักษณ์และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ซึ่งเป็นเพราะกระบวนการในการนิเทศที่กำหนดเหมาะสมกับหลักวิชา และเมื่อนำไปปฏิบัติทำให้ผ่านเกณฑ์การประเมินของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ดังการประเมินของ โรงเรียนที่เป็นกลุ่มประชากรทุกโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพงษ์ อังศุจินดา (2546 : 178-181) ได้ศึกษากระบวนการนิเทศใน โรงเรียนเอกชนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา พบว่า กระบวนการนิเทศตามแนวคิดของแฮร์ริส(Harris) อยู่ในระดับมากถึง 6 ขั้นตอน และแนวทางการเสริมสร้างกระบวนการนิเทศ โรงเรียนศึกษาสภาพปัญหาแล้วร่วมกันจัดทำ SWOT จัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่จะต้องจัดการนิเทศ โดยร่วมงานกันเป็นทีม ออกแบบวิธีการทำงาน โดยใช้กระบวนการ (P-D-C-A) จัดสรรทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ประสานงานเพื่อความสำเร็จด้วยกระบวนการประสานคน เวลา วัสดุ อุปกรณ์ และมีการอำนวยความสะดวกที่จะผลักดันให้เกิดการปฏิบัติงานตามเป้าหมาย เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรีย์มาศ สุขกสิ (2549 : 115-118) วิจัยเรื่องรูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง 2) ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม 3) ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ 4) ด้านการพัฒนาหลักสูตร และ 5) ด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน โดยด้านการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง ประกอบด้วย 1) การวางแผนร่วมกับครูในการให้ความช่วยเหลือ 2) เข้าไปมีส่วนร่วมกับครูเพื่อช่วยเหลือ 3) สรุปผลการช่วยเหลือและวางแผนตรวจสอบความช่วยเหลือร่วมกับครู 4) วิเคราะห์ผลการช่วยเหลือร่วมกับครู 5) สรุปและวิเคราะห์กระบวนการช่วยเหลือครู ด้านการพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม ประกอบด้วย 1) การพัฒนาครูมีศักยภาพในการแสวงหาความรู้และประสบการณ์ 2) การสร้างวินัยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในทีมงาน 3) การกำหนดปัญหาและเป้าหมายการแก้ปัญหาร่วมกัน 4) การวางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา 5) การสร้างแรงจูงใจ การเสริมแรงและสร้างขวัญ กำลังใจ ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 1) การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา 3) วางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตร 4) ดำเนินการบริหารหลักสูตร 5) การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล 6) สรุปผลการดำเนินการ 7) ปรับปรุง พัฒนาระบบการบริหารจัดการหลักสูตร และด้านการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ประกอบด้วย 1) การกำหนดเป้าหมายการวิจัย 2) การกำหนดวิธีการวิจัย 3) การรวบรวมข้อมูล 4) การวิเคราะห์ข้อมูล 5) การสรุปและเขียนรายงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของธนะชัย อยู่มั่น (2549 : 132-135) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ปละค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขภาพดี สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี และมาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

2. รูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 ในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ที่สังเคราะห์ได้ประกอบด้วย

2.1 วิเคราะห์ศักยภาพของครู จากการศึกษาพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญต่อการเผยแพร่ความสำเร็จของคณะครู มากที่สุด รูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในที่เหมาะสม ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวิเคราะห์ศักยภาพของครูในโรงเรียนว่าศักยภาพเป็นอย่างไร ต้องหาจุดในการส่งเสริมหรือพัฒนาศักยภาพ เพื่อให้ครูมีสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานเป็นไปตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพการปฏิบัติงานเพื่อให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทย์ฐานะและเลื่อนวิทยฐานะของ ก.ค.ศ. สมรรถนะหลักได้แก่ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การทำงานเป็นทีม สมรรถนะประจำสายงาน ได้แก่ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ การออกแบบการเรียนรู้ การพัฒนาผู้เรียน การบริหารจัดการชั้นเรียน ซึ่งเป็นไปตามรายงานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ใน “สมศ.รายงานประชาชน ครบรอบ 8 ปี” (2551 : 1) ที่เสนอแนะให้เขตพื้นที่การศึกษาส่งเสริมและร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างใกล้ชิดตามสภาพความจำเป็น เป็นไปตามรายงานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ใน “สมศ. รายงานประชาชน ครบรอบ 8 ปี” (2551 : 2) ที่เสนอแนะให้จัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาโดยด่วน จัดระบบการพัฒนาบุคลากร เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2551 : 21) ที่กล่าวว่าจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ครูผู้สอนควรศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ทำทายความสามารถของผู้เรียน กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะกระบวนการ ที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ และความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2.2 วางแผนการนิเทศภายใน การวางแผนถือเป็นกระบวนการสำคัญในการที่จะดำเนินด้านต่าง ๆ เมื่อรู้ศักยภาพของครูในโรงเรียนแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาต้องวางแผนที่ช่วยเหลือให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้ โดยการวางแผนนิเทศภายในนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องคำนึงถึงสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานของครูที่ท่านต้องมี ต้องพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการพัฒนาจะส่งผลต่อการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ในมาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นไปตามรายงานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ใน “สมศ.รายงานประชาชน ครอบรอบ 8 ปี” (2551 : 2) ที่เสนอแนะให้ผลิตและพัฒนาครู ผู้บริหารและบุคลากร จัดระบบพัฒนาบุคลากร สนับสนุนทรัพยากรพื้นฐานที่จำเป็น และส่งเสริมให้มีการใช้หลักสูตรฉบับปรับปรุงอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2551 : 24) ที่กล่าวว่าข้อมูลการประเมินในระดับต่าง ๆ เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการตรวจสอบทบทวนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน จัดระบบดูแลช่วยเหลือ ปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพบนพื้นฐาน ความแตกต่างระหว่างบุคคลที่จำแนกตามสภาพปัญหาและความต้องการ

2.3 ร่วมดำเนินการนิเทศภายใน การดำเนินการนิเทศจะประสบผลสำเร็จได้ทุกฝ่ายต้องให้การร่วมมือกันในการดำเนินการ พร้อมทั้งจะเป็นผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ โดยกำหนดจุดหมายที่เป็นหนึ่งเดียวร่วมกันคือ พัฒนาคุณภาพของนักเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างโอกาส หาโอกาสให้ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมมือกันในการที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นไปตามรายงานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ใน “สมศ.รายงานประชาชน ครอบรอบ 8 ปี” (2551 : 1) ที่เสนอแนะให้ปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยจัดตั้งองค์การมหาชนมาขับเคลื่อน ถ้าปล่อยให้ทำตามระบบราชการอาจไม่ทันการณ์ ดำเนินการวิจัย ประเมินและปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับพัฒนาการผู้เรียน มาตรฐานการศึกษา เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2551 : 21) ที่กล่าวว่าจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ครูผู้สอนควรจัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย

2.4 พัฒนาการนิเทศภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องหาวิธีการและเทคนิคการดำเนินการนิเทศภายในที่หลากหลาย เพื่อนำมาช่วยเหลือครูที่มีพื้นฐานของบุคคลที่แตกต่างกัน ศักยภาพแตกต่างกัน ความต้องการความช่วยเหลือแตกต่างกัน โดยผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันและสร้างเครือข่ายในการเรียนรู้ในการพัฒนา หาเครือข่ายที่จะมาช่วยเหลือให้ครูมีทักษะและความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น โดยใช้กระบวนการการจัดการความรู้ ซึ่งเป็นไปตามรายงานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ใน “สมศ.รายงานประชาชน ครบรอบ 8 ปี” (2551 : 2) ที่เสนอแนะให้รื้อปรับระบบการสอนซ่อมเสริมในสถานศึกษาเร่งรัดให้สร้างมาตรฐานการประเมินผล มาตรฐานการสอนซ่อมเสริม ส่งเสริมกำกับดูแลให้มีการดำเนินการอย่างประกันคุณภาพและได้มาตรฐานการศึกษา เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2551 : 21) ที่กล่าวว่าจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ครูผู้สอนควรวิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2551 : 24) ที่กล่าวว่าการตัดสินใจผลการเรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้น ผู้สอนต้องคำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนเป็นหลัก และต้องเก็บข้อมูลของผู้เรียนทุกด้านอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องในแต่ละภาคเรียน รวมทั้งสอนซ่อมเสริมผู้เรียนให้พัฒนาจนเต็มตามศักยภาพ

2.5 ประเมินผลการนิเทศภายใน ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถประเมินผลการนิเทศภายในว่าประสบผลสำเร็จได้ โดยดูจากผลการทดสอบระดับชาติ NT ผลการสอบ O-NET ผลการทดสอบการอ่านออกเขียนได้ การผ่านช่วงชั้นของนักเรียน และการประเมินระดับสถานศึกษา ซึ่งการทดสอบเหล่านี้จะเป็นตัวชี้วัดว่า ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเพียงใด และส่งผลต่อการนิเทศภายในว่าสามารถดำเนินการได้สนองต่อความต้องการความช่วยเหลือของครู ต่อปัญหาของโรงเรียนและผลการทดสอบเหล่านี้จะส่งผลต่อการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ใน มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นตามหลักสูตรอีกด้วย ซึ่งเป็นไปตามรายงานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

ใน “สมศ.รายงานประชาชน ครบรอบ 8 ปี” (2551 : 1) ที่เสนอแนะให้สถานศึกษาประกันคุณภาพปฏิรูปการบริหารให้ได้มาตรฐานตามแนวทางของมาตรฐานการศึกษาของชาติ และ ที่เสนอแนะให้ความสำคัญต่อผลการทดสอบระดับชาติของสำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ เป็นเกณฑ์ในการจบหลักสูตรและผ่านช่วงชั้น เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2551 : 23) ที่กล่าวว่าผลการประเมินระดับสถานศึกษาจะเป็นข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการปรับปรุงนโยบาย หลักสูตร โครงการ หรือวิธีการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรวิเคราะห์รูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในที่ได้นำเสนอไปเปรียบเทียบกับกรณีนิเทศภายในของสถานศึกษาเพื่อนำไปปรับปรุงช่วยให้การประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาผ่านเกณฑ์การประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
2. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - 2.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ควรกำหนดนโยบายในการดำเนินการนิเทศภายในให้เป็นรูปธรรม ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อประโยชน์ต่อการช่วยเหลือครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ
3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป
 - 3.1 ควรมีการศึกษาผลการนำรูปแบบการดำเนินการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 ในโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ไปใช้ในการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา